

Φεμινισμός

Από τη Βικιπαίδεια, την ελεύθερη εγκυκλοπαίδεια (<http://el.wikipedia.org/wiki>)



Αφίσα του Τζ. Χάουαρντ Μίλλερ με την "Rosie the Riveter"
για την Westinghouse Electric Corporation

Ο **Φεμινισμός** είναι μια συλλογή κοινωνικών θεωριών, πολιτικών κινήσεων και ηθικών φιλοσοφιών, σε μεγάλο βαθμό παρακινούμενη από ή αναφερόμενη σε εμπειρίες γυναικών, ιδιαίτερα σε σχέση με την κοινωνική, πολιτική και οικονομική τους κατάσταση. Ως κοινωνικό κίνημα, ο φεμινισμός εστιάζεται κατά πολύ στον περιορισμό ή εξάλειψη της φυλετικής ανισότητας και στην προώθηση των δικαιωμάτων, των συμφερόντων και των ζητημάτων των γυναικών στην κοινωνία.

Εντός ακαδημαϊκών χώρων, μερικοί φεμινιστές εστιάζονται στην τεκμηρίωση της φυλετικής ανισότητας και των αλλαγών στην κοινωνική θέση και εκπροσώπηση των γυναικών. Άλλοι ισχυρίζονται πως το φύλο, ακόμα και το σεξ, είναι κοινωνικές κατασκευές, ερευνούν την κατασκευή του φύλου και της σεξουαλικότητας, και αναπτύσσουν εναλλακτικά μοντέλα μελέτης των κοινωνικών σχέσεων.

Ο Φεμινιστικός πολιτικός ακτιβισμός συνήθως κάνει εκστρατείες σε θέματα όπως τα αναπαραγωγικά δικαιώματα, η βία εντός μιας οικιακής σχέσης, η άδεια μητρότητας, οι

ισότιμοι μισθοί, η σεξουαλική παρενόχληση, οι διακρίσεις και η σεξουαλική βία. Τα θέματα που εξερευνώνται στον φεμινισμό περιλαμβάνουν την πατριαρχία, τα στερεότυπα, την αντικειμενοποίηση, την σεξουαλική αντικειμενοποίηση, και την καταπίεση.

Στις δεκαετίες του 1960 και 1970, ο φεμινισμός και η φεμινιστική θεωρία κατά μεγάλο βαθμό αντιπροσώπευε, και ασχολείτο με θέματα που αντιμετώπιζαν οι Δυτικές, λευκές, μεσο-αστικές γυναίκες ενώ την ίδια στιγμή ισχυριζόταν πως εκπροσωπούσε όλες τις γυναίκες. Από εκείνη την εποχή, πολλοί θεωρητικοί του φεμινισμού έχουν αντικρούσει την υπόθεση πως οι “γυναίκες” συνιστούν μία ομογενής ομάδα ατόμων με πανομοιότυπα συμφέροντα. Ακτιβιστές φεμινισμού ξεπήδησαν από διαφορετικές κοινότητες, και οι θεωρητικοί του φεμινισμού άρχισαν να εστιάζουν στην διασταύρωση μεταξύ γένους και σεξουαλικότητας με τις άλλες κοινωνικές ταυτότητες, όπως η φυλή και η τάξη. Πολλοί φεμινιστές σήμερα ισχυρίζονται πως ο φεμινισμός είναι ένα θεμελιώδες κίνημα που αναζητά να διασταυρώσει τα όρια που βασίζονται σε κοινωνική τάξη, φυλή, κουλτούρα και θρησκεία και απευθύνεται σε θέματα που απασχολούν τις γυναίκες κάθε κοινωνίας: για παράδειγμα την γυναικεία περιτομή στο Σουδάν, ή την επαγγελματική άνοδο στις ανεπτυγμένες κοινωνίες. Ενώ, ταυτόχρονα, μελετούν τον βαθμό στον οποίο συγκεκριμένα θέματα, όπως ο βιασμός, η αιμομιξία και η μητρότητα, είναι οικουμενικά.

Καταγωγή

Ο Φεμινισμός ως φιλοσοφία και κίνημα με την σύγχρονη έννοια μπορεί να χρονολογηθεί από τον Διαφωτισμό με στοχαστές όπως οι *Lady Mary Wortley Montagu* και *Marquis de Condorcet*, υπέρμαχοι της γυναικείας εκπαίδευσης. Η πρώτη επιστημονική κοινότητα για γυναίκες ιδρύθηκε στο Μιντελμπουργκ, μια πόλη στα νότια της Ολλανδικής Δημοκρατίας, το 1785. Την ίδια περίοδο έγιναν επίσης δημοφιλείς εφημερίδες για γυναίκες που εστίαζαν σε θέματα όπως η επιστήμη. Η “*Υπεράσπιση των Δικαιωμάτων της Γυναίκας*” (*A Vindication of the Rights of Woman*) της *Mary Wollstonecraft* του 1792, είναι ένα από τα πρώτα έργα που μπορούν αναμφίβολα να αποκληθούν φεμινιστικά.

Ο φεμινισμός έγινε ένα οργανωμένο κίνημα τον 19ο αιώνα καθώς όλο και περισσότεροι άνθρωποι άρχισαν να πιστεύουν πως οι γυναίκες υφίστανται άδικη μεταχείριση. Το φεμινιστικό κίνημα ριζώθηκε στο προοδευτικό κίνημα και ιδιαίτερα στο μεταρρυθμιστικό κίνημα του 19ου αιώνα. Το οργανωμένο κίνημα χρονολογείται από το πρώτο συνέδριο για τα δικαιώματα των γυναικών στο *Seneca Falls*, στη Νέα Υόρκη, το 1848. Το 1869, ο Τζον Στιούαρτ Μιλλ εξέδωσε το “*Η Υποταγή των Γυναικών*” (*The Subjection of Women*) για να δείξει πως “η νόμιμη κατωτερότητα του ενός φύλου από το άλλο είναι λάθος...και... ένα από τα κύρια εμπόδια στην ανθρώπινη βελτίωση.”

Πολλές χώρες άρχισαν να παραχωρούν δικαίωμα ψήφου στις γυναίκες στα πρώτα χρόνια του 20ου αιώνα, ιδιαίτερα στα τελευταία χρόνια του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου και τα πρώτα χρόνια μετά τον πόλεμο. Οι λόγοι γι’ αυτό ποικίλουν, αλλά συμπεριελάμβαναν μια επιθυμία για αναγνώριση των συνεισφορών των γυναικών στον πόλεμο, ενώ επηρεάστηκαν και από την ρητορική και των δύο πλευρών εκείνη την εποχή για να δικαιολογήσουν τις πολεμικές τους προσπάθειες. Για παράδειγμα, από τη στιγμή που ο Γούντροου Γούιλσον στα *Δεκατέσσερα Σημεία* του αναγνώριζε τον αυτο-προσδιορισμό ως ζωτικό συστατικό της κοινωνίας, ήταν δύσκολο να παραβλεφθεί από τους άντρες η υποκρισία της άρνησης στον μισό πληθυσμό των μοντέρνων εθνών να ψηφίσουν.

Ο Φεμινισμός σε πολλές μορφές

Μερικές μορφές της φεμινιστικής θεωρίας αμφισβητούν βασικές αξιώσεις για το φύλο, τις φυλετικές διαφορές, και την σεξουαλικότητα, συμπεριλαμβανομένης της κατηγορίας “γυναίκα” ως μία ολιστική σύλληψη, επιπλέον μερικές ενδιαφέρονται στην αμφισβήτηση της δυαδικότητας αρσενικό/θηλυκό ολοκληρωτικά (προσφέροντας αντιθέτως μια πολλαπλότητα φύλων). Άλλες μορφές της φεμινιστικής θεωρίας παίρνουν ως δεδομένη την σύλληψη της αρχής “γυναίκα” και παρέχουν συγκεκριμένες αναλύσεις και κριτικές της φυλετικής ανισότητας, και τα περισσότερα φεμινιστικά κοινωνικά κινήματα προωθούν τα δικαιώματα, συμφέροντα και θέματα των γυναικών. Ο φεμινισμός δεν είναι μια μόνη ιδεολογία. Κατά καιρούς έχουν αναπτυχθεί διάφορες υπο-κατηγορίες της φεμινιστικής ιδεολογίας. Οι πρώτοι φεμινιστές και τα αρχικά φεμινιστικά κινήματα αποκαλούνται συχνά φεμινιστές πρώτου κύματος, και οι φεμινιστές περίπου μετά το

1960 φεμινιστές δεύτερου κύματος. Πρόσφατα, μια νέα γενιά φεμινιστών έχουν ξεκινήσει το τρίτο κύμα φεμινιστών. Το αν αυτή θα είναι μια εξέλιξη με διάρκεια μένει να αποδειχθεί, καθώς το δεύτερο κύμα δεν έχει με κανένα τρόπο τερματιστεί ούτε εκχωρήσει τη θέση του στο τρίτο κύμα. Επιπλέον, πολλοί σχολιαστές έχουν ισχυριστεί πως η σιωπηλή πλειονότητα των σύγχρονων φεμινιστών έχουν περισσότερα κοινά ιδεολογικά με τους φεμινιστές του πρώτου κύματος παρά με αυτούς του δεύτερου κύματος. Για παράδειγμα, πολλές από τις ιδέες του Ριζοσπαστικού φεμινισμού και του φεμινισμού φύλου (εξέχοντα κινήματα δεύτερου κύματος) δεν έχουν προσελκύσει ακόμη το ενδιαφέρον εντός της ευρύτερης κοινότητας και εκτός των τμημάτων Φυλετικών Σπουδών στις ακαδημίες.

Για παράδειγμα ο Ριζοσπαστικός φεμινισμός, ισχυρίζεται πως υπάρχει μια καταπιεστική πατριαρχία που είναι η ριζική αιτία των περισσότερων κοινωνικών προβλημάτων. Η βία εναντίον των γυναικών και η καταπίεσή τους, επειδή είναι γυναίκες, είναι πιο θεμελιώδης από τις καταπίεσεις που σχετίζονται με την τάξη, την εθνικότητα, την θρησκεία, κλπ. Μερικοί θεωρούν πως η προτεραιότητα στην καταπίεση και η διεθνοποίηση της ιδέας “Γυναίκα”, που ήταν μέρος της παραδοσιακής Ριζοσπαστικής φεμινιστικής σκέψης, είναι πολλή γενική, και πως οι γυναίκες σε άλλες χώρες δεν θα βιώσουν ποτέ την ίδια εμπειρία του να είσαι “γυναίκα” όπως οι γυναίκες στις Δυτικές χώρες.

Μερικοί ριζοσπαστικοί φεμινιστές συνηγορούν για τον διαχωρισμό – ένας ολοκληρωτικός διαχωρισμός του αρσενικού και του θηλυκού στην κοινωνία και τον πολιτισμό – ενώ άλλοι αμφισβητούν όχι μόνο τη σχέση μεταξύ αντρών και γυναικών, αλλά το ίδιο το νόημα του “άντρα” και της “γυναίκας”. Μερικοί ισχυρίζονται πως οι φυλετικοί ρόλοι, η φυλετική ταυτότητα, και η σεξουαλικότητα είναι από μόνες τους κοινωνικές κατασκευές. Για αυτούς τους φεμινιστές, ο φεμινισμός είναι ένα βασικό μέσο για την ανθρώπινη απελευθέρωση (δηλαδή, η απελευθέρωση των αντρών καθώς και των γυναικών, και των αντρών και γυναικών από άλλα κοινωνικά προβλήματα).

Άλλοι φεμινιστές πιστεύουν πως μπορεί να υπάρχουν κοινωνικά προβλήματα ξεχωριστά ή που προηγούνται της πατριαρχίας (πχ. ρατσισμός ή ταξικοί διαχωρισμοί). Βλέπουν τον

φεμινισμό ως ένα απελευθερωτικό κίνημα μεταξύ πολλών, που το καθένα επηρεάζει το άλλο.

- Μορφές ισότητας:
 - αμερόληπτος φεμινισμός
 - ατομιστικός φεμινισμός
 - φιλελεύθερος φεμινισμός
- Μορφές γυναικοκεντρισμού:
 - πολιτιστικός φεμινισμός
 - φεμινισμός φύλου
 - ποπ φεμινισμός
 - ριζοσπαστικός φεμινισμός
- Πίστη στην καταπίεση από την πατριαρχία:
 - αναρχο-φεμινισμός
 - Γαλλικός φεμινισμός
 - ριζοσπαστικός φεμινισμός
- Πίστη στην καταπίεση από τον καπιταλισμό:
 - Μαρξιστικός φεμινισμός
 - σοσιαλιστικός φεμινισμός
- Διαφορές αποκλειστικά πολιτιστικές, όχι βιολογικές:
 - Αμαζονικός φεμινισμός
 - ψυχοαναλυτικός φεμινισμός
- μη-Δυτικοί:
 - φεμινισμός τρίτου κόσμου
 - μετα-αποικιακός φεμινισμός

Αν και πολλοί ηγέτες του φεμινισμού ήταν γυναίκες, δεν είναι όλοι οι φεμινιστές γυναίκες. Μερικοί φεμινιστές υποστηρίζουν πως οι άντρες δεν πρέπει να λαμβάνουν θέσεις ηγεσίας στο κίνημα, γιατί οι άντρες, έχοντας κοινωνικοποιηθεί να αναζητούν επιθετικά θέσεις εξουσίας ή να κατευθύνουν την ατζέντα εντός μιας ηγετικής ιεραρχίας, θα εφαρμόσουν την τάση αυτή στις φεμινιστικές οργανώσεις. Ή επειδή οι γυναίκες, έχοντας κοινωνικοποιηθεί να διαφέρουν από τους άντρες, θα παρεμποδιστούν να

αναπτύξουν ή να εκφράσουν την δική τους αυτο-κυριαρχία δουλεύοντας στενά με άντρες. Ωστόσο, οι περισσότεροι φεμινιστές δέχονται και αναζητούν την υποστήριξη των αντρών.

Σχέση με άλλα κινήματα

Οι περισσότεροι φεμινιστές παίρνουν μια ολιστική προσέγγιση στην πολιτική, πιστεύοντας στα λόγια του Μάρτιν Λούθερ Κινγκ, *“Μια απειλή στη δικαιοσύνη οπουδήποτε είναι μια απειλή στη δικαιοσύνη παντού”*. Με αυτή την πίστη, μερικοί φεμινιστές συνήθως υποστηρίζουν κινήματα όπως το κίνημα κοινωνικών δικαιωμάτων, το κίνημα των δικαιωμάτων ομοφυλοφίλων και άλλα. Την ίδια στιγμή πολλοί μαύροι φεμινιστές κριτικάρουν το κίνημα γιατί κυριαρχείται από λευκές γυναίκες. Οι φεμινιστικοί ισχυρισμοί για τα μειονεκτήματα που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες στη Δυτική κοινωνία είναι συχνά λιγότερο σχετικά με τις ζωές των μαύρων γυναικών. Αυτή είναι και η κεντρική ιδέα στον μετα-αποικιακό φεμινισμό. Πολλές μαύρες γυναίκες φεμινίστριες προτιμούν τον όρο γυναικισμός (womanism) για τις απόψεις τους.

Εξωτερικές συνδέσεις

Φεμινιστικές οργανώσεις

- Association for Women in Psychology
- Committee for Asian Women
- FemINist INitiative of BC
- Feminist Majority
- Feminists for Life - Anti-abortion group in the United States.
- NARAL Pro-Choice America
- NOW - National Organization for Women in the United States
- Planned Parenthood Federation of America
- Women living under muslim laws

Υποστηρικτές του φεμινισμού

- Asian-Nation: Asian American Feminism & Gender Issues
- Directory of Women's Media
- Feminist support pages (Australia)
- Don't Be Scared By Feminist Theory
- Donna Haraway - Bibliography
- Feminism & Nonviolence Studies
- "I Had an Abortion"
- Islam from Patriarchy to Feminism από το LiberalIslam.net
- Judith Butler - Bibliography
- Naomi Wolf - Resources
- FemBio - Notable Women International
- Susan Faludi - Resources
- The Personal Is Political
- Famous Quotes on Feminism
- LadyWiki - open site for discussion & exchange
- The Seneca Falls Convention: Teaching about the Rights of Women and the Heritage of the Declaration of Independence
- The Sophie Treadwell Collection
- Stanford Encyclopedia of Philosophy
 - Approaches to Feminism
 - Feminism and Analytic Philosophy
 - Pragmatism and Feminism
 - Topics in Feminism